

Рівненський державний гуманітарний університет

Художньо – педагогічний факультет

Кафедра культурології та музеєзнавства

Назва дисципліни	Основи пам'яткознавства та охорона культурних цінностей
Викладачі	канд. пед. наук, доцент Тюска Валентина Борисівна
Профайл викладачів, сторінка дисципліни в CMS	Сайт кафедри культурології та музеєзнавства http://kulturologiya.rv.ua
E-mail:	Доцента Тюски В.Б. - valentunatiuska@ukr.net
Консультації	<i>Очні консультації:</i> к-сть годин і розклад присутності на кафедрі згідно з графіком консультацій <i>Он лайн- консультації:</i> Розклад присутності викладача на спеціальному форумі (в інтернет мережах). https://www.facebook.com/culture.museum.rivne/

1. Анотація до дисципліни

Навчальна дисципліна «Основи пам'яткознавства та охорона культурних цінностей» належить до переліку вибіркових навчальних дисциплін. Викладається для здобувачів освітнього рівня бакалавр спеціальності 027 «Музеєзнавство, пам'яткознавство» та спрямована на вивчення здобувачами вищої освіти: сутності злободенних питань, пов'язаних з теоретичними засадами пам'яткознавства як наукової дисципліни; практичними заходами стосовно охорони нерухомих і рухомих об'єктів української культурної спадщини; окремих питань становлення і розвитку історії українського і світового пам'яткознавства та пам'яткоохоронної роботи; співпраці України з міжнародними пам'яткоохоронними організаціями з метою залучення набутого ними досвіду для удосконалення національної пам'яткоохоронної справи. Дисципліна виховує здобувача як достойну особистість, яка розуміє, що її самореалізація неможлива без прилучення до здобутків культурної спадщини людства.

Дисципліна «Основи пам'яткознавства та охорона культурних цінностей» структурована відповідно до вимог сучасної педагогічної й методичної науки, матеріал дисципліни є зрозумілим для здобувачів, а поетапність ознайомлення передбачає послідовне й систематичне засвоєння знань. У процесі викладання забезпечується перехід від простого до більш складного, від відомого до нових знань, понять, термінів; навчальний матеріал спрямований на розвиток у здобувачів інтересу до наукової творчості, самостійного пошуку інноваційних знань, розвитку тих компетентностей, які необхідні бакалавру для ефективного провадження науково-педагогічної діяльності.

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів — 6	Галузь знань 02 Культура і мистецтво	Варіативна частина (за вибором)	
	Спеціальність 027 Музеєзнавство, пам'яткознавство		
Модулів — 2	Професійне спрямування: бакалавр музеєзнавства,	Рік підготовки:	
Змістових модулів — 3		4-й	4-й
Індивідуальне науково-дослідне		Семестр	

завдання реферат, презентація	пам'яткознавства, фахівець з музейної справи і охорони пам'яток історії та культури		
Загальна кількість годин — 180		7-8-й	7-8-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних —2 самостійної роботи студента —2	Освітній ступінь: бакалавр	Лекції	
		40 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		20 год.	8 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		120 год.	166 год.
		Індивідуальні завдання: 0 год.	
Вид контролю: екзамен			

3. Передумови

Ефективність засвоєння змісту дисципліни «Основи пам'яткознавства та охорона культурних цінностей» значно підвищиться, якщо студент попередньо опанував матеріалом таких дисциплін як: педагогіка; психологія; історія України, теорія музейної справи, історіографія культури України, історія мистецтв.

4. Мета та завдання дисципліни

2.1 **Метою** викладання навчальної дисципліни є: формування системних знань про основи пам'яткознавства, збереження та дослідження культурних цінностей, використання кращих надбань культури, охорону об'єктів культурної спадщини у суспільному житті. Формування у здобувачів вищої освіти системних знань про сучасний процес теоретичного осмислення, вивчення, збереження та популяризації історико-культурної спадщини на теренах України, освоєння ними сучасного категоріально-понятійного апарату пам'яткознавства та пам'яткоохоронної справи, розвиток у здобувачів вищої освіти творчого самостійного мислення, уміння застосовувати набуті знання для вивчення і збереження культурних цінностей під час музейної діяльності.

2.2 Основними **завданнями** вивчення навчальної дисципліни є формування теоретичних знань і методологічних основ пам'яткознавства, сприяння засвоєнню здобувачами теоретичного інструментарію пам'яткознавства, вироблення у них вміння застосовувати його на практиці щодо вивчення й охорони культурних цінностей.

Дисципліна формує наступні компетентності:

- ЗК01 - Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК07- Цінування і повага різноманітності та мультикультурності.
- ЗК08 - Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями .
- ЗК11 - Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, цивілізаційні, художні, релігієзнавчі, наукові цінності і примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, охорони праці та безпеки життя.
- СК01 - Здатність діяти соціально відповідально і свідомо відповідно до розуміння тенденцій розвитку музейної та пам'яткоохоронної галузі.
- СК03 - Здатність діяти відповідно до чинного законодавства (України та міжнародного) щодо музейної та пам'яткоохоронної діяльності.
- СК07 - Здатність виконувати комплекс пам'яткоохоронних заходів.
- СК08 - Здатність забезпечувати ефективне використання та популяризацію об'єктів історико-культурної та природної спадщини.
- СК 10 - Здатність здійснювати взаємодію з музейно- заповідною мережею, об'єктів культурної спадщини з туристичною сферою.
- СК 11 - Комунікувати та співпрацювати з державними і громадськими організаціями, міжнародними музейними і пам'яткоохоронними інституціями.

Програмні результати навчання:

- ПР01 - Використовувати міждисциплінарний підхід в атрибуції об'єктів історико-культурної спадщини.
- ПР07 - Здійснювати первинну консервацію нововиявлених пам'яток .
- ПР08- Проводити наукове дослідження нерухомих пам'яток та визначати розмір та значення їх історико-культурної цінності.
- ПР09 - Складати науково-уніфіковані паспорти на нерухомі пам'ятки.
- ПР11 - Проводити пошукову роботу з метою з'ясування перспектив виявлення нових, значущих з точки зору обліку, об'єктів культурної спадщини .
- ПР12 - Досліджувати та інтерпретувати історико-культурну інформацію музейних предметів, об'єктів культурної спадщини, природних пам'яток.
- ПР17 - Здійснювати аналіз вітчизняного законодавства з метою визначення його відповідності міжнародним зобов'язанням України у сфері охорони пам'яток, музейної діяльності; визначати основні засади щодо ввезення, вивезення, передачі права власності на культурні цінності відповідно до ратифікованих Україною Конвенцій ЮНЕСКО.
- ПР21 - Робити презентації усно із візуальним супроводом, електронні презентації, відео-презентації, презентації в письмовій формі державною та іноземною мовами.

5. Очікувані результати:

В результаті вивчення дисципліни «Основи пам'яткознавства та охорона культурних цінностей» здобувач знає:

- джерельну базу пам'ятокознавства України;
- еволюцію концептуальних підходів до основних понять дисципліни;
- термінологію дисципліни;
- класифікацію культурних цінностей;
- історію пам'ятокознавства України;
- характер діяльності пам'ятокознавчих осередків;
- технічні аспекти охорони культурних цінностей тощо.

Вміє:

- володіти термінологічним апаратом дисципліни;
- користуватись джерелами пам'ятокознавства;
- класифікувати культурні цінності;
- користуватись пам'ятоохоронною документацією;
- застосовувати знання з курсу на практиці для вивчення, збереження і охорони культурних цінностей.

Набути соціальних навичок (soft-skills): (відповідно до загальних компетентностей)

- здатність навчатися протягом усього життя;
- вміння працювати в команді;
- здатність логічно і системно мислити.

6. Дидактична карта дисципліни

Теми заняття, кількість годин	Форма діяльності	Методи навчання і оцінювання	Оцінювання аудиторної роботи	Завдання самостійної роботи, години	Література, інформаційні ресурси	Оцінювання самостійної роботи	Термін виконання самостійної роботи
Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти пам'яткознавчих досліджень							
Тема лекції 1. <i>кількість годин</i> - 2 год Предмет і завдання пам'яткознавства.	Лекція	МН1, МН3, МН4, МН5, МН6 МО4, МО6	5 балів	Зародження пам'яткознавчої діяльності	2, 3, 4, 6, 9, 10, 11, 12 <i>нумерація згідно переліку списку літератури</i>	1 бал	До проведення наступного аудиторного заняття
Тема практичного заняття 1 - 2 год Пам'яткознавство в системі наукових знань.	Практичне заняття	МН2, МН5, МН6 МО4, МО5, МО6 МО7	5 балів	Пам'яткознавчі дослідження на Волині за роки незалежності України.	2, 3, 4, 6, 9, 10, 11, 12 <i>нумерація згідно переліку списку літератури</i>		
Тема лекції 2. <i>кількість годин</i> - 2 год Розвиток пам'яткознавства як наукової дисципліни	Лекція	МН1, МН3, МН4, МН5, МН6 МО4, МО6	5 балів	Вивчення та збереження культурної спадщини в Україні: історична ретроспектива та сучасний стан.	2, 3, 4, 6, 9, 10, 11, 12, 18, 19, 20 <i>нумерація згідно переліку списку літератури</i>	1 бал	До проведення наступного аудиторного заняття
Тема лекції 3. <i>кількість годин</i> - 2 год Поняття і загальна класифікація культурних цінностей	Лекція	МН1, МН3, МН4, МН5, МН6 МО4, МО6	5 балів		2, 3, 4, 6, 9, 10, 11, 12, 20 <i>нумерація згідно переліку списку літератури</i>	1 бал	До проведення наступного аудиторного заняття
Тема лекції 4. <i>кількість годин</i> - 2 год Проблеми класифікації історико-культурних пам'яток	Лекція	МН1, МН3, МН4, МН5, МН6 МО4, МО6	5 балів		2, 3, 4, 6, 9, 10, 11, 12, 20 <i>нумерація згідно переліку списку літератури</i>	1 бал	До проведення наступного аудиторного заняття
Тема лекції 5. <i>кількість годин</i>	Лекція	МН1, МН3,	5 балів	Пам'ятки історії у системі	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9,	1 бал	До проведення

- 2 год Пам'ятки державного устрою і суспільного життя в Україні		МН4, МН5, МН6 МО4, МО6		національної культурної спадщини. Реферат за темою	10, 11, 12, 16		ня наступного аудиторного заняття
Тема лекції 6. <i>кількість годин</i> - 2 год Пам'ятки воєнної історії	Лекція	МН1, МН3, МН4, МН5, МН6 МО4, МО6	5 балів	Охорона пам'яток воєнної та військової історії в Україні. Укласти показчик за темою	2, 3, 4, 6, 9, 10, 11, 12 <i>нумерація згідно переліку списку літератури</i>	1 бал	До проведення наступного аудиторного заняття
Тема практичного заняття 2 - 2 год Класифікація історико-культурних пам'яток.	Практичне заняття	МН2, МН5, МН6 МО4, МО5, МО6 МО7	5 балів	Пам'ятки і пам'ятні місця національних меншин Рівненщини: проблеми вивчення та охорони.	2, 3, 4, 6, 9, 10, 11, 12 <i>нумерація згідно переліку списку літератури</i>		
Тема лекції 7. <i>кількість годин</i> - 2 год Поховальні пам'ятки	Лекція	МН1, МН3, МН4, МН5, МН6 МО4, МО6	5 балів	«Звід пам'яток історії та культури України» як масштабний проект з вивчення і збереження національної культурної спадщини .	2, 3, 4, 6, 9, 10, 11, 12 <i>нумерація згідно переліку списку літератури</i>	1 бал	До проведення наступного аудиторного заняття
Тема лекції 8. <i>кількість годин</i> - 2 год Пам'ятки монументального мистецтва – важлива сфера духовної культури	Лекція	МН1, МН3, МН4, МН5, МН6 МО4, МО6	5 балів	Актуальні проблеми збереження культурної спадщини в незалежній Україні.	2, 3, 4, 6, 9, 10, 11, 12 <i>нумерація згідно переліку списку літератури</i>	1 бал	До проведення наступного аудиторного заняття
Тема практичного заняття 3 - 2 год Пам'яткоохоронна діяльність: історичний аспект.	Практичне заняття	МН2, МН5, МН6 МО4, МО5, МО6 МО7	5 балів		2, 3, 4, 6, 9, 10, 11, 12 <i>нумерація згідно переліку списку літератури</i>		
Тема лекції 9. <i>кількість годин</i> - 2 год Монументальна пластика в Україні	Лекція	МН1, МН3, МН4, МН5, МН6 МО4, МО6	5 балів	Сучасна система органів управління сферою охорони пам'яток історії та культури	2, 3, 4, 6, 9, 10, 11, 12 <i>нумерація згідно переліку списку</i>	1 бал	До проведення наступного аудиторного заняття

				України.	літератури		
Тема практичного заняття 4 – 2 год Сучасна пам'яткоохоронна діяльність.	Практичне заняття	МН2, МН5, МН6 МО4, МО5, МО6 МО7	5 балів		2, 3, 4, 6, 9, 10, 11, 12, 21 нумерація згідно переліку списку літератури		
Модульна контрольна робота		МО4	10 балів				
Індивідуальне завдання	Презентація результатів навчання	МО4, МО6, МО7, МО8				10	
Змістовий модульний контроль 1			60 балів				

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

- МН1 – словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
МН2 – практичний метод (лабораторні та практичні заняття);
МН3 – наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій);
МН4 – робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
МН5 – відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
МН6 – самостійна робота (розв'язання програмних завдань);
МН7 – індивідуальна науково-дослідна робота студентів.

МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

- МО1 – екзамен;
МО2 – усне або письмове опитування
МО3 - колоквіум,
МО4 – тестування;
МО5 – командні проєкти;
МО6 – реферати, есе;
МО7 – презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
МО8 – студентські презентації та виступи на наукових заходах;
МО9 – захист лабораторних і практичних робіт;
МО10 – залік.

7. Технічне й програмне забезпечення /обладнання

У період сесії бажано мати мобільний пристрій (телефон) для оперативної комунікації з деканатом, викладачами і методистами кафедри з приводу проведення навчальних занять і консультацій. У міжсесійний період комп'ютерну техніку (з виходом у глобальну мережу) та оргтехніку для комунікацій з деканатом, кафедрою, викладачами з метою виконання завдань самостійної роботи.

8. Політика дисципліни

При організації освітнього процесу в Рівненському державному гуманітарному університеті здобувачі вищої освіти, викладачі, методисти та адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу у РДГУ, Положення про академічну доброчесність, Положення про оцінювання знань і умінь студентів, Положення про практики студентів, Положення про внутрішнє забезпечення якості освіти, Положення про державну атестацію студентів.

9. Політика доброчесності

Здобувач вищої освіти виконуючи самостійну або індивідуальну роботу (реферат, есе, курсову тощо) повинен дотримуватись політики доброчесності. У разі наявності плагиату в індивідуальній роботі здобувача вищої освіти він отримує незадовільну оцінку і повинен повторно виконати ще раз індивідуальні завдання, які передбаченні у силабусі.

10. Система оцінювання та вимоги

Види контролю: поточний, модульний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль.

Форма контролю: екзамен.

Критерії оцінювання. Еквівалент оцінки в балах для кожної окремої теми може бути різний, загальну суму балів за тему визначено в розподіл балів, які отримують студенти при вивченні дисципліни.

Суми балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік
90-100	A	відмінно	здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить і опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні здібності	Високий (творчий)	відмінно	зараховано
82-89	B	дуже добре	здобувач вищої освіти вільно володіє теоретичним матеріалом, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	
74-81	C	добре	здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати			

			інформацію під керівництвом викладача, загалом самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, з-поміж яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			
64-73	D	задовільно	здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, з-поміж яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно	
60-63	E	достатньо	здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано

Рівень знань оцінюється згідно Положення про оцінювання знань і умінь студентів РДГУ:

Підсумкова (загальна) оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за виконання лабораторних досліджень; оцінка (бали) за практичну діяльність під час практик; оцінка за ІНДЗ; оцінка (бали) за участь у наукових конференціях, олімпіадах, підготовку наукових публікацій тощо.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти при вивченні дисципліни

Приклад для заліку

Поточне тестування та самостійна робота									Сума
Змістовий модуль 1									
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	100
10	10	10	10	10	10	10	15	15	

Підсумковий контроль проводиться у формі **екзамену** і оцінюється в межах *сорока балів*.

Поточне тестування та самостійна робота										Підсумковий тест (екзамен)	Сума	
Змістовий модуль 2						Змістовий модуль 3						40
T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18	T19	T20		
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	10		

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль.

Форма контролю: екзамен.

Контроль знань і умінь студентів (поточний і підсумковий) з дисципліни здійснюється згідно з кредитно-модульною системою організації навчального процесу. Рейтинг здобувача із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною шкалою. Він складається з рейтингу з навчальної роботи, для оцінювання якої призначається 100 балів.

Критерії оцінювання.

Еквівалент оцінки в балах для кожної окремої теми може бути різний, загальну суму балів за тему визначено в навчально-методичній карті. Розподіл балів між видами занять (лекції, практичні заняття, самостійна робота) можливий шляхом спільного прийняття рішення викладача і здобувача на першому занятті.

Рівень знань оцінюється:

«**відмінно**» – здобувач дає вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді не менш ніж на 90% запитань, рішення задач та виконання вправ є правильними, демонструє знання матеріалу підручників, посібників, інструкцій, проводить узагальнення і висновки, акуратно оформлює завдання, був присутній на лекціях, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу, проявляє активність і творчість у виконанні групових завдань;

«**добре**» – коли здобувач володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій і розрахунків, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді, був присутній на лекціях, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу, проявляє активність у виконанні групових завдань;

«**задовільно**» – коли здобувач дає правильну відповідь не менше ніж на 60% питань, або на всі запитання дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, які виправляє за допомогою викладача. При цьому враховується наявність конспекту за темою завдань та самостійність, участь у виконанні групових завдань;

«**незадовільно** з можливістю повторного складання» – коли здобувач дає правильну відповідь не менше ніж на 35% питань, або на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, має неповний конспект лекцій, індиферентно або негативно проявляє себе у виконанні групових завдань.

Підсумкова (загальна оцінка) курсу навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове тестування рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за виконання практичних індивідуальних завдань. Підсумкова оцінка виставляється після повного вивчення навчальної дисципліни, яка виводиться як сума проміжних оцінок за змістові модулі. Остаточна оцінка рівня знань складається з рейтингу з навчальної роботи, для оцінювання якої призначається 100 балів.

11. Перелік питань до екзамену

1. Історичні аспекти пам'яткознавства XIX – початку XX ст.
2. Сучасні тенденції в охороні культурних цінностей (на прикладі регіонів).
3. Актуальні проблеми збереження та використання культурних цінностей в незалежній Україні.
4. Охорона та вивористання культурних цінностей України: історичний дискурс.
5. Теоретичні аспекти пам'яткознавства.
6. Актуальні проблеми збереження та використання культурної спадщини в незалежній Україні.
7. Нормативно-правовий механізм державного регулювання у сфері охорони і використання пам'яток історії та культури.
8. Міжнародні стандарти та співробітництво у сфері охорони і використання культурних цінностей.
9. Пам'яткознавство в системі наукових знань.
10. Напрямки пам'яткознавчих досліджень.
11. Значення теоретичного пам'яткознавства у забезпеченні пам'яткоохоронної

діяльності.

12. Стан наукової розробки теми у вітчизняній та зарубіжній історіографії.
13. Внесок українських вчених у становлення пам'яткознавства як наукової дисципліни.
14. Системи та принципи класифікації пам'яток.
15. Пам'ятки державного устрою і суспільного життя в Україні.
16. Пам'ятки воєнної історії.
17. Поховальні пам'ятки.
18. Пам'ятки монументального мистецтва – важлива сфера духовної культури .
19. Монументальна пластика в Україні.
20. Пам'яткоохоронна діяльність в українських землях у XIX ст.
21. Розвиток пам'яткознавства Волині у XIX ст.
22. Аспекти охорони пам'яток Волині у другій половині XIX – початку XX ст.
23. Доля українських пам'яток наприкінці XIX – на початку XX ст.
24. Пам'яткоохоронна діяльність в Україні у 1920 – 1950-х рр.
25. Пам'яткознавство в Україні у 1950 – 1990-х рр.
26. Пам'яткоохоронна діяльність у незалежній Україні.
27. Міжнародне законодавство та угоди про культурно-історичні цінності .
28. Правова охорона та збереження культурних цінностей в Україні.
29. Пам'яткознавча робота у музеях, бібліотеках та архівах.
30. Система управління культурною спадщиною в Україні.
31. Розвиток історичного пам'яткознавства Волині у XIX–XX ст.
32. Стан збереження і використання пам'яток історії та культури (на прикладі регіонів).
33. Актуальні питання охорони культурних цінностей.
34. Пам'ятки монументального мистецтва.
35. Законодавство щодо охорони і використання пам'яток історії та культури.
36. Вітчизняні й міжнародні законодавчі акти про культурно-історичні цінності.
37. Основні типологічні ознаки поняття «культурно-історична цінність».
38. Загальна характеристика поховальних пам'яток як пам'яток історії.
39. Типи поховальних пам'яток.
40. Основні етапи розвитку монументального мистецтва в Україні.
41. Види пам'яток монументального мистецтва.
42. Поєднання академічних традицій з реалістичними тенденціями у монументальній пластичності початку XX ст.
43. Розвиток будівництва пам'ятників та монументально-декоративної скульптури у XX ст.
44. Історичне товариство імені Нестора-літописця.
45. Законодавчі та нормативні акти з охорони української культурної спадщини.
46. Вивчення й збереження волинських старожитностей Київським товариством охорони пам'яток старовини і мистецтва.
47. Зародження краєзнавчо-екскурсійного руху на Волині.
48. Формування засад охорони рухомих пам'яток історії та культури України наприкінці XIX – на початку XX ст.
49. Становлення національних форм музейництва.
50. Основні напрямки пам'яткоохоронної діяльності громадських об'єднань і товариств до Другої світової війни.
51. Пам'яткознавча і пам'яткоохоронна діяльність у західноукраїнських землях у міжвоєнний період.
52. Участь України у міжнародних заходах щодо збереження культурної спадщини.
53. Створення та діяльність Центру пам'яткознавства України.
54. Державна система охорони пам'яток історії та культури в Україні.
55. Діяльність Українського товариства охорони пам'яток історії та культури .
56. Пам'яткоохоронна діяльність ЮНЕСКО.

57. Сучасний підхід до збереження і використання культурних цінностей.
58. Діяльність музеїв, архівів та бібліотек у справі обліку та збереження пам'яток.
59. Роль місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування у забезпеченні охорони пам'яток української культурної спадщини.
60. Державні пам'яткоохоронні програми.

12. Рекомендована література

Базова

1. Актуалізація науково-технічної спадщини в пам'яткоохоронній та музейній діяльності / під заг ред. Гриффена Л. О.; кол. авт.: Белікова Л. Д., Бойко М. І., Бородканич Н. П., [та ін.]: Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПІК. Київ: Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПІК, 2014. 296 с.
2. Бондаренко Г. В. Історичне краєзнавство Волині. Луцьк : РВВ "Вежа", 2003. Книга 1. 247 с.
3. Бондаренко Г. В. Історичне краєзнавство Волині. Луцьк : РВВ "Вежа", 2003. Книга 2. 215 с.
4. Вайдахер Фрідріх. Загальна музеологія. Посібник . Львів, Літопис, 2005. 628 с.
5. Вечерський В. В. Українські дерев'яні храми. Київ: Наш час, 2007. 271 с.
6. Вечерський В. Фортеці й замки України. Київ: Науково-дослідний інститут пам'яткоохоронних досліджень, 2011. 664 с., 619 іл.
7. Збірник нормативно-правових актів сфери охорони культурної спадщини. Чернівці, 2011. 796 с.
8. Маньковська Р. В. Музеї України у суспільно-історичних викликах ХХ – початку ХХІ століть. Львів: Простір-М, 2016. 408 с.
9. Об'єкти Світової спадщини ЮНЕСКО в Україні: пам'ятка / Мін-во культури України, Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, Наук. б-ка; уклад. О. О. Скаченко, наук. ред. Ю. М. Ключко; Київ: Вид. центр КНУКіМ, 2014. 71 с., іл.
10. Основи пам'яткознавства / наукові редактори Леонід Гриффен, Олена Титова / Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПІК; International Book Market Service Ltd., member of OmniScriptum Publishing Group. Бо-Басен (Маврикій)-Київ: LAP LAMBERT Academic Publishing, 2017. 635 с.
11. Основи пам'яткознавства / Під заг. ред. Гриффена Л. О., Титової О. М. К. : Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПІК, 2012. 380 с.

12. Охорона культурної спадщини. Нормативна база: Зб. док. (3-тє вид., доп., перероб.). Авт.-упор. Пархоменко М. Т., Титова О. М., Рудика Н. М., Левада М. Є. Київ: ХІК, 2010. 583 с.
13. Пам'яткознавство: посібник для початківців / Укл.: Л.О. Гріффен, О.М. Титова: Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПК. К.: Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПК, 2014. 212 с.
14. Регіональні особливості нерухомих пам'яток України [Монографія] / кол. авт.: Бичковська Г. М., Гаврилюк О. Н., Гаврилюк С. В. [та ін.]; під заг. ред. Л. О. Гріффена, О. М. Титової: Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПК. Київ: Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПК, 2017. 275 с.
15. Рутинський М., Стецюк О. Музеєзнавство: Навчальний посібник . К.: Знання, 2008. 428 с.
16. Студенна-Скруква М. Український Донбас: Обличчя регіональної ідентичності. Познань: Наука й інновації, 2014. 307 с.
17. Федорова Л. Д. З історії пам'яткоохоронної та музейної справи у Наддніпрянській Україні. 1870–1910-і рр. К. : Інститут історії України НАН України, 2013. 373 с.

Допоміжна

18. Гаврилюк О. Н., Гаврилюк С. В. Історичний нарис пам'яткоохоронної справи . Основи пам'яткознавства / Під заг. ред. Гріффена Л. О., Титової О. М. К. : Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПК, 2012. 380 с. (С. 248–284).
19. Денисенко Г. Підготовка «Зводу пам'яток історії та культури України» : наукові напрацювання та перспективи України . *Краєзнавство*. 2012. № 3. С. 118–125.
20. Худолей О. С. Становище пам'яткоохоронної справи незалежної України: історіографія проблеми. *Гуманітарний вісник*. Сер. : Історичні науки. 2014. Число 20, Вип. 4(2). С. 29–35.
21. Худолей О. С. Українське пам'яткознавство : сучасні проблеми та тенденції. *Гуманітарний вісник*. Сер. : Історичні науки. 2011. Число 17, Вип. 3. С. 46–49.

13. Інформаційні ресурси

1. Інформаційно - нормативна база Міністерства освіти і науки України.
2. Інформаційно - нормативна база Міністерства культури України.

3. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського, м. Київ, пр. 40 – річчя Жовтня, 3.

4. Обласна наукова бібліотека , м. Рівне, майдан Короленка, 6.

5. Наукова бібліотека РДГУ, м. Рівне, вул. Пластова, 31 .

6. Конвенція про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини ЮНЕСКО: міжнар. док. від 16.11.1972 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_089.

7. Офіційний сайт ЮНЕСКО. – Режим доступу: <http://whc.unesco.org>.

8. Українські пам'ятки, що входять до світової спадщини ЮНЕСКО. – Режим доступу:

http://24tv.ua/7_ukrayinskih_pamyatok_vhodyat_do_svitovoyi_spadshhini_yunesko_n573670.

Інтернет - ресурс:

1. <http://osvita.ua>

2. <http://www.mon.gov.ua>

3. <http://www.novadoba.org.ua>

4. <http://lesson-history.narod.ru>

5. <http://www.teacher.syktso.ru>

6. <http://ostriv.in.ua/>

7. <http://zakon.rada.gov.ua>

8. <http://users.kpi.kharkov.ua>

9. <http://www.library.edu-ua.net>

10. <http://www.ukr-orthodox.rv.ua>

11. http://www.kmu.gov.ua/control_10_01

12. <http://www.vr.gov.ua/komcultural.-php#>

13. <http://www.culturalstudies.in.ua>

14. <http://www.Library-rdgu.rv.ua>

15. <http://www.Library.rv.ua>

16. <http://www.service@nbuv.gov.ua>

17. <http://www.kulturologiya.rv.ua>

18. <http://hudped.rv.ua>

19. <http://www.rshu.edu.ua>